

ABONAMENT:

Pe an 6 cor.; pe 1/2 an 3 cor.

Pentru economi numai 4 cor. pe an.

Pentru România pe an 15 Lei.

Manuscripte nu se redau.

LIBERTATEA

INSERTIUNI:

se socotesc după tarifă cu prețuri foarte moderate

Abonamentele se plătesc înainte.

Apare în fiecare Sâmbătă.

UNIUNEA VAMALĂ
și
pactul economic.

Patenta împărătească dela 7 Iunie 1850 a înlăturat rampele vamale dintre Austria și Ungaria, iar tarifa vamală dela 1852 formează temeiul, pe care se razimă tariful vamal austro-ungar de azi.

Până la anii 1867 Austria conducea singură treburile vamale, dar cu intrarea dualizmului, Ungaria și-a asigurat drepturi egale, atât în stabilirea, cât și în administrarea și folosirea vămilor. Și deși în afară, cu statele străine, Austro-Ungaria încheie contracte vamale comune, ca o singură parte contrahentă, în administrarea din lăuntru a chestiunilor vamale, fie-care din cele două părți ale împărăției formează câte o parte contrahentă deosebită, și d'aceia tot din zece în zece ani reînnoesc pactul vamal, de cele mai multe ori introducând modificări cerute de interesele celor două țeri întovărășite în chestia vamală.

Încă de pe la 1887 atât în Ungaria cât și în Austria, s'au ridicat voci contrare pactului vamal. Aderenții acestor voci contrare s'au înmulțit tot mai tare până când după anul 1897 pactul economic dintre Austria și Ungaria, nu s'a mai putut reînnoi definitiv, ci de atunci acest pact se susține numai prin provizorii — decretate de Monarhul.

Ca să nu fim reu înțelegi, însă, că pactul economic și cu uniunea cu pactul vamal dintre Austria și Ungaria — nu e unul și același lucru, deși se întregesc, dacă nu se chiar condiționează unul pe altul.

În urma pactului vamal, după delăturarea rampelor de vamă dintre Austria și Ungaria, — toate venitele și cheltuielile vamale ale ambelor părți a Monarchiei, se administrează comun. Din venitele vamale se acoper spesele comune ale Monarchiei (susținerea armatei, a corpului diplomatic, a ministeriilor comune etc.) La restul de spese ce rămâne neacoperit, contribuie amândouă părțile monarchiei în un raport procentuar ce e cunoscut sub numirea de „quotă” și și care formează esența pactului economic.

Curentul contrar ivit în jurul chestiilor economice atât în Ungaria cât și în Austria — se arată atât față de pactul economic — de quotă — cât și față de uniunea vamală.

Mai actuală este azi, sau cel puțin e forțată să fie actuală — uniunea vamală.

Contrară acestei uniuni e mai ales Ungaria. Se înțelege că cei din Austria, văzând antipatia față de uniunea vamală ce se manifestă tot mai mult în Ungaria, cu deosebire din partea Kossuthiștilor, — și Austriacii au început se „dovedească”, că uniunea vamală și pentru Austria e nefavorabilă.

Ar urma d'acici, că ambe părțile, încredințate fiind despre răutatea tovarășiei, se desfacă simplu această tovarășie.

Se vede însă, că și unii și alții luptă cu argumente cam neprobate, căci ambe părțile întovărășite, la dreptul vorbind, se cam tem de desfacerea uniunii. Fie-cărui dintre tovarășii i-ar plăcea să-și câștige motive, de a putea zice, că celalalt a siluit, a pregătit ruperea tovarășiei.

De fapt Austria își teme industria, care are o piață de desfacere admirabilă în Ungaria, iar Ungaria își teme agricultura, care pe de o parte are piață de desfacere în Austria, dar mai ales are un comerț foarte dibaciu în Austria — care îi mijlocește și îi înleznește valorizarea produselor sale agricole.

Chestiunea așa fiind, este cât să poată de gîngășă și rezolvarea ei învoalva o rezonabilitate enormă.

Urmările luptei ce se dă azi cu vehemență pe temeiul uniunii vamale, pot să fie foarte nenorocite, mai ales din pricina, că azi, focul luptei, a făcut din chestiunea economică a uniunii vamale, o chestiune par excellence politică, ba ce e mai rău, o chestiune de partid.

Partidul Kossuthist în vrtejii electorale decurînd ridicat, a făcut chiar cal de bătaie din chestiunea vamală, aruncînd în public lozinci și „argumente” prea mult pătimase și prea puțin documentate.

În chipul acesta, judecarea obiectivă a acestei importante chestiuni, a devenit foarte greoaie și ușor pot provoca o rezolvare pripită și poate stricătioasă intereselor bine pricepute ale patriei.

Așa stînd lucrurile ne e o datorință cetățenească, ce ne-o incumbă străduința pentru binele obșteșc, să ne luăm și noi Români partea, ce ni-se cade din lupta aceasta mare și foarte importantă, ce se dă pe temeiul uniunii vamale.

Și asta cu atât mai mult ni-se impune, cu cât în situația dată, — noi putem judeca mai obiectiv, de vreme-ce noi până azi nu am făcut și nu vrem să facem din uniunea vamală cal de bătaie politic ori de partid.

Deși recunoaștem importanța politică a uniunii vamale, nu perdem din vedere, că această uniune întii și întii este o chestiune economică de prima importanță. Și din punctul economic trebuie ea privită înainte de toate.

Căci numai așa i-se poate da o soluție sănătoasă.

Cei-ce ar crede, că prin tractarea chestiunii în acest fel, facem impresia „oratorului suit pe mușoniu”, nu vrea să respecte importanța, ce trebuie să ne-o asigurăm în viața publică a patriei noastre. Vremea protestelor sărbătorești, și apoi a odihnei pe laurii acestor proteste, — a trecut. Vrem să ne asigurăm și nu să cersim rolul, ce ni-se cuvine în stat, și d'aceia ținem, că e dato-

rița tuturor celor de bine, să facă obiect de studiu serios din chestiunea vamală, ajunsă azi chestiune de prima importanță și apoi, după cumpăneli serioase, să ne fixăm și noi convingerea și părerea noastră în chestia uniunii vamale și a pactului economic. Căci altcum activitatea Românilor, fără să ia poziție în chestii de importanță, ar fi o activitate numai teoretică, și de „teorii”, putem fi deja sătui.

Vasile C. Osvadă.

Alegerea dela Arpaș.

— Dr. Octavian Vasu, candidatul partidului național român. — Scorniturile lui Șerban că el ar fi candidatul.

Nimicînd Curia alegerea dela Arpașul de jos, în 8 Mai se va face alegere nouă.

Fruntașii români din comitatul Făgărașului și din cercul Arpașului, într-o scrisoare adresată comitetului nostru electoral executiv, recomandă candidatura Dlui Dr. Octavian Vasu cu program național, fiind aproape sigur, ca dînsul va duce de astă-dată steagul național la izbîndă.

În urmă informațiilor primite din locuri competente, comitetul executiv se va afla în plăcuta poziție de a constata, că dl. Dr. Vasu, la alegerile trecute a purces bona fide și în urma înțelegerii sincere cu frunțașii locali, s'a folosit de apucătura cu declarația cunoscută, fără însă a avea gîndul de a părăsi de fapt partidul național; deci nu există motiv ca comitetul executiv electoral și clubul deputaților naționaliști, să nu accepte candidatura Dlui Vasu, așa încît cu toată siguranța putem vesti, că dl. Dr. Octavian Vasu va fi proclamat de candidatul oficios a partidului național.

Ținem a aduce aceste la cunoștința alegătorilor și inteligenței române din cercul Arpașului, cu atât mai virtos, că după știrile primite, și Dr. Nicolae Șerban se dă pe sine în unele locuri de candidat al partidului nostru, respective se corțește din partea partidei lui liberale, cu vorba, că și clubul naționalist ar susține candidatura lui Șerban, ceea-ce este cu totul neadevărat!

Avem cea mai bună nădejde, că aderenții partidului nostru național se vor grupa cu tărie în jurul stîndardului național, așa încît parlamentul să fie curățit de figuri ca Niculiță Șerban, care întru atîta s'a compromis, încît și majoritatea parlamentului s'a scandalizat de purtarea lui, cu încercarea de a-și vinde cercul la bar. Born!

Cine ar mai fi neomul care se mai țină la un atare necredincios?

*

Expunerea listelor spre vedere.

Comisiunile pentru conscrierea alegătorilor dietali și-au gătat lucrul. Listele alegătorilor așa cum ele le-au luat acum, pentru 1906, vor fi espuse spre vedere tuturor din 5—15 Mai. În acest timp sunt de a să înainta și reclamațiunile pentru rectificarea listelor.

Avînd în vedere însămnătatea rectificării listelor, atragem luarea aminte a tuturor

cărturarilor noștri, că să se ocupe de pe acum cu adunarea datelor de lipsă pentru reclamațiuni, ca să nu scape apoi termenul de recuns!

În deosebi să fie cu băgare de seamă la aceea, că foarte mulți alegători români au rămas afară din liste pentru aceea, că nu li-s'a adunat și socotit la olaltă darea directă, ce o plătesc în două, ori mai multe comune. Cei ce pe temeiul dării adunate din mai multe comune, pot intra în lista alegătorilor, să-și aducă libelele de dare în rînd, respective să ceară la notar să le scrie în ele cîtă dare le e prescrisă colo și colo, ca să-și poată, pe temeiul acelora, dovedi dreptățirea

Învățătorii provizorii și cei fără diplomă, au fost pe unele locuri cu totul lăsați afară din listele de alegători, ceea-ce nu este după lege, pentru-că legea pretinde numai atîta, ca să fie aplicat ca învățător, dar apoi că el e aplicat provizor sau nu, și că are ori nu diplomă, nu-i atinge dreptul de alegător!

Aceia cari pe această bază doresc să fie luați în listă, să alăture la recurs decretul de denunțare, căci altfel vor fi respinși.

Gloria săptămîinii.

Pahod na — Seghedin!

Procesele „Drapelului.”

Precum am prevestit în numărul nostru trecut, durere, așa s'a împlinit: Șovinismul nebulun are zile de praznic: prăznim, ște osîndirea nemilită a alor 5 Români, pentru delicta politice!

Luni s'au dezbătut naintea tribunalului din Timișoara procesele de presă ale „Drapelului” din Lugoj. Doi acuzați: dnii Dr. St. Petrovici, avocat, și Dr. Cornel Jurca, avocat, redactor, s'au apărat singuri, iar pe părintele capelan Mih. Gașpar l'a apărat dl. Coriolan Bredicean.

A fost o zi de mare duel politic între reprezentantul puterii, procurorul Jakabfy și cei trei advocați români ce apărau și se apărau, și nu odată procurorul cu a lui știință a fost strîns și turtit la pîrete de armele apărătorilor. Atît cei doi advocați acuzați, cît și distinsul avocat Coriolan Bredicean, au strălucit prin frontul hotărît ce au făcut față de gloanțele oarbe ale procurorului.

Dar — la ce să o mai și spunem, cine nu știe, că toate argumentațiile, cît de luminate și de logice, ale noastre în procesele politice, găsesc la jurați și judecători ușile inimilor închise.

Așa a fost și aci. Jurații au declarat pe toți trei acuzații de „vinovați” de gresul, de fi „ațîțat pe poporul român la ură contra națiunii maghiare...” și pe temeiul acestui vot al juraților, tribunalul a osîndit pe dl. Gașpar, ca autor al duor articoli, la zece luni arest de stat, pe dl. Dr. St. Petroviciu ca autor al altui articol, la șase luni și pe dl. Dr. Cornel Jurca, redactor al foii, nu ca autor, ci ca redactor numai, pentru publicarea altor 2 articoli a căror autor

nu a fost numit, la opt luni arest de stat.

Osîndiții au insinuat recurs de nulitate la Curie.

*

Preoții Săcărea și Moța.

Miercuri (19 April n.) tribunalul din Deva a pertractat arătarea pusă la cale de administrația dela Orăștie contra preotului Săcărea din Șibot și I. Moța (Orăștie) pentru-că înaintea alegerii de deputat, într'o Duminecă, cest din urmă a dat în biserică de știre oamenilor, că peste 2 zile va fi aici în Șibot, adunare politică de program, și le-a spus care va fi programul acelei adunări și cam despre-ce li să va vorbi atunci.

Părintele Săcărea a fost pus sub acuză că de ce a lăsat pe părintele Moța să vorbească în biserică, iar peste 2 zile a lăsat sa se țină tot în biserică și adunarea înșai anunțată în acea Duminecă de cătră păr. Moța. Ba un gendarm — contrar celorlalți martori — a spus că și părintele Săcărea ar fi vorbit la obiect în biserică. Deși ceialalți martori au constatat contrarul, tribunalul a jurat pe gendarm și i-a luat fasiunea ca adeveritoare, și a adus următoarea judecată:

Păr. Săcărea e judecat la 14 zile arest de stat 50 cor. în bani ori alte 5 zile arest și suspendarea drepturilor politice pe 1 an de zile; — păr. Moța asemenea 14 zile arest de stat, 50 cor. în bani ori alte 5 zile, suspendarea drepturilor politice pe 1 an — și la olaltă să poarte cheltuielile de proces.

Procurorul a insinuat recurs pentru urcarea pedepsei, judecând recurs pentru-că nu se simt inovați și n'au vrednicit nici o pedeapsă.

*

Dr. C. Maniu.

Erau de lipsă aceste nouă osîndiri, căci patul cald al „agitatorilor” români din Seghedin, era altfel să se răcească. Că chiar acum a scăpat de acolo dl. Dr. Casiu Maniu, avocat în Cluj, după-ce a încălzit acel pat „național” un an de zile, pentru un articol din răposata „Tribuna” din Sibiu.

Acum stăpîn patului acestuia național, e arvunit deja, ba încă și altele ca soațe, să nu le fie urit.

Bățul pribegiei.

Zilele astea s'a dat la lumină de cătră statistica oficială, cite persoane au părăsit țeara în luna lui Februarie a anului de față. Iată tristele cifre:

În Februarie au pus mîna pe bățul pribegiei, nu mai puțin, ca 40.000 de oameni din Ungaria, dintre cari 31.000 de cei cari au plecat cu gînd de a nici nu mai veni, mergînd mai ales la America, și numai 8—9000 de cei cari avînd treburi prin țările vecine, vor veni iarăși înapoi după-ce și-au gătat lucrurile pe acolo.

Avînd în vedere că în aceeași lună, nașterile în țara întregă au fost 61.000 și morții 53.000, deci țara prin nașteri a sporit de abia cu 8000 și în aceeași lună au părăsit țara 31.000, reese, că populațiunea țării a scăzut în asta

una singură lună cu 23.000 de suflete!

Naște de sine întrebarea, că ocîrmuitorii cei cu capul mare ai acestei țări, să bucură ei oare ori nu, de aceste roiri de popor din țară?

Am putea răspunde scurt: pe acești oameni, orbiți cu totul de visurile lor de mărirea unilaterală, îi lasă cu totul reci și nepăsători acest mare rău. Ei n'au simțămînt pentru sărăcia poporațiunii care nu de voe bună, ci de mare nevoie pune mîna pe bățul pribegiei și cu lacrimi în ochi își aruncă de cea din urmă dată privirea asupra căsuței în care s'au născut, asupra curții sărace în care și-au trăit nevinovații ani ai copilăriei cea pentru toată lumea dulce, și pentru bogat și pentru serac, și cu lacrimi în ochi dau cel din urmă sărutăturii de pe mormîntul iubiților lor părinți și frați din cimiter, și apoi pleacă măchniți spre țărmi îndepărtate, fără să știe de pornesc spre mai bine ori spre și mai rău.

N'au ocîrmuitorii acestei țări simțămînt pentru toate acestea, că de-ar avea, ar lua măsuri pentru împedecarea acestor plecări din țară și asta s'ar putea numai prin sărirea în ajutor sărăcimii, prin măsuri de ușurare a sorții și a puținței de traiu la popor.

Dar cine aude în țara asta că guvernele s'ar fi zdrobind cu atari lucruri? Nimic acești oameni nu văd naintea lor, decît planurile de maghiarizare! Ca și cum prin aceea, că ai maghiarizat pe cutare alt neam, i-ai fi umplut stomacul, și i-ai fi făcut să-i fie țara mai dragă decît cum îi e, și sarcinele ei mai ușoare!

Dar că asta nu e așa, dovadă e, că chiar printre Maghiarii cei de naștere, pornirea de a părăsi țara asta, peste care politiciii din Pesta visează, că nu peste mult și soarele va răsări în colorile roșu-alb-verde și va ploua mană pentru tot cel-ce vorbește limba urmașilor lui Tuhutum, — chiar printre Maghiarii de baștină, pornirea de de emigrare e cel puțin așa de mare, ca printre celelalte popoare,

FOIȚĂ

O priveghiare.

(Urmare și fine)

Și cum îmi părea că pășeau alături cu mine, îmi venea ca și cum totul ar respecta prezența ta. Razele soarelui erau mai dulci ca altă dată, florile ne zîmbeau cu drag, ici-coalea ne întîmpina cite un sprinten sticlete cu ciripitul lui guraliv. Chiar și undele Rinului îmi păreau mai clare și mai șoptitoare ca ori-cînd. Și ce zici tu sufletel iubit? Astăzi îți par prea vesel și bine dispus! Este urmarea aerului dulce ce am gustat. Dar să nu uit; la reîntoarcere spre casă am întîlnit pe moșul Johan, care îți trimite prin mine multe călduroase salutări, și un dulce strugurar. Poftim, aici e, gustă și vezi ce bun e!

Și nu am mai putut urma vorbirea, cu veselia prefăcută, și cu jelea în inimă. Atunci, te-ai ridicat încet-încet și ți-ai răzânat capul cu frumoasele bucle pe umărul meu, și cu vocea slăbită ai început a-mi spune: „Eu mă simțesc în astă sară, de tot bine, nu mai am de loc dureri, și în inimă simt o dulce mîncăiere, Harry, dulcele meu Harry! așa cred eu, că în curînd voi fi mai bine.”

„Să înțelege, acuși vei fi sănătoasă, și cînd vei ajunge să poți călători, o să mergem de aici, vom lăsa iarna

mult mai asuprite de cei cu biciul de foc al puterii în mînă.

Ba chiar foile unguerești spun, că Ungurii fug mai tare din țară, ca nemaghiari: Iată ce scrie „Figyelő” dela 18 April:

„In comit. Abauj emigrările au luat în luna Februarie întinderi atît de înspăimîntătoare, cum până aci nu s'au băgat de samă. Vicișpanul anume a dar 1122 pasapoarte, aproape toate la America.

„Pe hotarul comitatului se află deja sate, în cari abia mai este un om doi din cei în stare a lucra.

„Mai trist e aceea, că emigrarea, care mai de mult zeciuia numai partea de sus, cea slovacă, a comitatului, — în timpul mai nou pustiește în părțile de miază-zi, cele maghiare, ale comitatului, iar pe comunele slovace, cari se înmulțesc mereu, le crucează.” (din acestea nu mai emigreză).

† Ioan Simionaș.

Simbăta trecută o știre de necrezut a izbit pe toți Românii din părțile acestea: știrea că în această zi după amiază, Ioan Simionaș, președintele sedrii orfanale dela Deva, acest bărbat atît de stimat de toți citi l'au cunoscut, — a murit în mod subit, neașteptat!

Fusese sănătos, a prînzit în pace și cu bine în mijlocul familiei, apoi a plecat, ca de obicei, la cafenea, aci a stat citva timp în pace. De-o dată s'a simțit rău, a ieșit în curtea cafenelei, aci l-a prins răul de tot, a început a vărsa sînge pe nas și pe gură și în cite-va clipite a fost mort! Pe cînd i-a sosit ajutorul medical, s'a mai putut constata numai moartea!

A fost înștiințată stimatea-i soție, care, dinpreună cu ceilalți membri ai familiei, au rămas izbîți în modul cel mai dureros de nemiluita lovitură a sorții, care a căzut pe scumpul lor, aducîndu-i cîasul morții în loc strein și neașteptat, — apoi zdrobiți de durere, l'au adus acasă, îngrijindu-l și plîngîndu-l.

A fost înmormîntat Luni, în mijlocul unei participări de public imens!

Au alergat cunoscuții și stimatorii răposatului, din mari depărtări, — printre ei și P. S. Sa Episcopul Dr. Hossu al Lugoșului. M. O. D. vicar Nestor i-a ținut panegiric, scoțînd la lumină însușirile nobile ce erau intrupate în răposatul. Mii de lacrimi s'au vărsat în jurul cosciugului lui.

geroasă altora, și tu, ca draga mea soție, iară eu ca cel mai fericit om, vom călători spre plaiuri cu soare de primăvară dulce, unde natura întreagă e un balsam, cu flori și cu covoare de iarbă mătăsoasă.”

Atunci privirile noastre se întîlniră:

„Eu simții că eu voiu mîrge mai curînd”, șoptea tu, însă inima și sufletul meu erau pătrunsă de inchipuirea amăgitoare a nădejzii, stăpînită de iubirea mea nemărginită, încît nu te puteam întîlege pe deplin. Și atunci ai început de nou a-mi istorisi. Și ce ființă dragălaşă vei fi fost tu odinioară, pe cînd alergai cu fața în bujorată de fugă, cu mult iubitul tău frate, care în urmă muri, sârmanul, pe cîmpul de războiu ca soldat vrednic! Și apoi bunul și dragul tău tată. Eu mi-l închipuiesc înalt și cu aparință impunătoare.

Ochii și părul tău frumos, sunt moștenite dela el. — Cu cită durere fu el silit a vinde și a risipi întreaga voastră moștenire, la începutul războiului. Atunci au urmat apoi lovituri peste lovituri: moartea bunului tău tată, mama ta nemițăiată ca „văduvă”, și tu, tu ființă plîpîndă, silită să mergi în lume, spre a-ți agonisi în mod cîstît pînea.

În clipele de dulce fericie ziceai plină de însuflețire: „ce fericită mă simțesc eu, că bunul Dzeu mi-a dat darul artistic și o față potrivită, de a putea împlini rola perfect.”

Atunci ți-am răspuns eu plin de convingere. „Da, și ți-a dat o inimă nobilă și curată, care prețuește mai mult ca ori-ce talent natural!”

Apoi a urmat viața de artistă sâr-

Răposatul a fost un funcționar din cei mai vechi și mai înalți ai comitatului: președinte al sedrii orfanale, și protonotar comitatens onorar, — trecut aici din fostul comitat al Zarandului, unde ocupase posturi asemenea de înalte pe timpurile de mărirea Zarandului, sub Hodoș, Borlea și soții. Prin ținuta sa corectă neeseptionabilă, impunea și colegilor sei funcționari comitatens din centru, și își știa păstra și neatîrnarea ce să șede unui bărbat de convingeri, chiar și în chestii cari la noi să socotesc cu ținută „obligată” pentru ori-ce funcționar. Ioan Simionaș a fost model de funcționar, model de cap de familie, model de caracter. Asta o știau și o recunoșteau și colegii sei delat comitat, și cînd prin 1898 a devenit vacant scaunul de vice-comite comitatens, a candidat și I. Simionaș, și în înseși cercurile maghiare să recunoștea, că el ar vrednici mai mult ca ori-care altul, și l'ar fi și ales, de nu era — Român!

Depunem tributul nostru de venerațiune și o lacrimă sinceră pe mormîntul încă proaspăt al acestui regretat bărbat, și zicem mișcați de tragicul său sfîrșit: Fă-i Doamne loc de odichnă în lăcașurile celor buni!

Din partea familiei s'a dat următorul anunț funebru:

Subscriii cu inima frîntă de durere anuță încetarea din viață a scumpului soț, resp. unchiu și cumnat Ioan Simionașu, președinte la sedria orfanală și protonotar onorar comitatens, membru în directoriul „Șulutașan”, membru la „Asociațiunea pentru lit. rom. și cultura poporului român” și membru la „Societatea pentru fondul de teatru român”, etc., întimplată în mod subit Sămbătă în 2/15, Aprilie, a. c. la orele 3½ p. m. în anul al 67-lea al etății și al 32-lea al fericitei sale căsătorii.

Rămășițele pămîntești ale scumpului defunct să vor așeza spre vecinică odichnă Luni, în 4/17 Aprilie a. c. la orele 4 p. m. după rîtul gr-cat. în cimiteriul gr-or. din loc.

Fie-i țărina ușoară și memoria cîneucuvîntată!

Deva, la 2/15 Aprilie 1905.

Elena Simionașu născ. Șulut. ca soție, Ana Șulut, Alexandru Șulut, Amalia Șulut născ. Todosie, ca cumnat și cumnate. Luca Filipaș, Victoria măr. Dr. Wilt, Florica Frâncu măr. Botean, Roma Șulut, Dr. George Wilt, Iosif Botean, ca nepoți și nepoate.

Iată citeva date din viața regretatului:

I. Simionașu sa născut în 1838, 13 Ian. în Ghireșul-rom. (com. Clujului)

bătorită, și tocmai aceasta era, ce buna și vrednica ta mamă, nu putea suferi! Prea nu-i venia la socoteală viața de artist, prea zgomotoasă, și împreună cu potece amăgitoare, la ce dînsa ca femeie din familie cîstîtită, cu un trecut plin de demnitate, nu se putea împăca!

Astfel își îngropă dînsa în inima nefericită jalea ei mistuitoare, dînd semn durerii prin multe și amară lacrimi. Dînsa jeli de-odată cu bunul tău tată, trecutui ei fericit și norocos, și în fine pe bravul și mult iubitul fiu căzut pe cîmpul de luptă. Și cînd se îndreptă, că singurul ei razim și întreaga ei nădejde, fiul ei a rămas și el mort pe pămîntul Franciei, inima ei de mamă nefericită nu putu suporta și aceasta grea încercare a sorții și ingerul morții o duse pe veci la soțul și fiul iubit. Apoi ai rămas tu singură în lumea mare, singură și orfană. Un splendid și prea frumos viitor îți făgăduia deosebitul talent, cu care te-a înzestrat natura. Atunci sosl proba vieței pentru tine. Prea multă încordare a nervilor, îți ruina sănătatea, iar în urmă ai ajuns la pat. „Și eu zăceam acolo” îmi spuneai tu; „eram în Londra, într'un spital, singură, părăsită și nemițăiată.”

„Și poate aș fi și murit de dorul patriei, în singurătatea mea, de nu s'ar fi îndurat cineva de mine.” „Și ce crezi? cine a fost ființa marinimoasă?” „Roza asta, așa cum o vezi de nesimțatică, aceasta ființă cu inima ei credincioasă veni la Engli-tera, și nu se liniști până nu ajunsă la mine.” Se certă, și îi delatură pe toți cei ce se încercău a i-să pune

Gimnaziul l-a absolvat în Blaj și Cluj cu succes eminent. Facultatea de drept a ascultat'o în Pesta, unde încă ca jurist a colaborat la „Familia” și la alte jurnale politice. A studiat ajutîndu-se din puterile sale proprii și suferînd multă lipsă. În anul 1869 a fost aplicat în fostul comitat al Zarandului ca translator. În anul 1870 a fost ales, tot acolo, de asesor la sedria orfanală. Talentul său viu fu în curînd recunoscut și congregația comitatului l'a ridicat la rangul de protonotar comitatens.

Cînd în anul 1876 comitatul Zarand a fost desființat, congregația din comitatul Hunedoara a ales pre Simionașu în 1878 de asesor la sedria orfanală, iar în 1892 a fost ales de președinte la sedria orfanală, mai tîrziu a fost distins de protonotar honoris causae. Ca președinte a fost un adevărat părinte a orfanilor încredințați sedrii din Deva, iar neavînd însuși fii, și-a crescut 2 nepoate și 3 nepoți. În viață a ținut relațiile cele mai călduroase și amicabile cu toți membri vrednici ai societății. Era contabil la banca „Hunedoara” din Deva, de care s'a interesat și a sprîngit-o dela înființarea ei.

Bunii amici și cunoscuți, cari au binevoit a participa la actual înmormîntării neuitatului meu soț și prin călduroase condolențe au contribuit la alinarea durerii mele profunde: sunt rugați să primească pe această cale sincerile mele mulțămite.

Deva, 20 April 1905.

Véd. Simionașu.

ECONOMIC

MEMENTO!

— Acțiunea băncii unguerești de colonizare din Cluj. —

Calea noastră e hotărîită — mijloacele de muncă ne sunt cîstîtite și cînd ne gîndim că dragostea de neam și de omenie ne încheagă și ne dă chezașia izbîndei, — n'avem să ne temem de nimic.

Și dacă cu toate acestea, în faptele, ce să petrecură zilele acestea în adunarea dela Cluj a „băncii de colonizare și parcelare”, găsim un memento — un semn să stăm și să ne gîndim ce și cum facem — asta nu înseamnă

în cale, și în urmă mă îngrijii cu vorbe dulci în limba maternă, învălîndu-mi amarele vaiete, și dureroasele suspine cu privirea ochilor ei credincioși, vezi aceasta nici cînd nu pot să o uit; așa-i Harry, că tu-mi făgăduiești că te vei îngrijii de ea, de dragul meu.”

„Și mobilatura mea întreagă ai să o dai ei, tu bunul meu Harry — atunci — cînd — cînd să va sfîrși! așa-i?”

„Toate dorintele am să ți-le împlinesc iubită și toate numai de dragul tău — însă ție nu-ți este iertat a vorbi așa mult, vezi te obosești, și ești puțin răgușit. Și ce reci sunt mînuțele tale!”

Atunci încercai a face lumină în odaie.

„Harry,” strigaș tu repede, „deschide fereastră lasă-mă să mai văd odată luna, — și salută pentru mine soarele și florile! Oare mai trăiesc sermanele? Noaptea e rece și sărutul bermii ghețos!”

Atunci observaui ochii tăi împăien-ginați, privind cu o privire sticloasă drept spre casa vecinului, unde luna lumina întreg acoperișul, — fața ta palidă părea transformată și vocea ta odinioară dulce, acumă îmi suna lugubru în urechi.

„Maria!” strigaui eu, și m'am cutremurat însu-mi de acest strigăt.

„Nu fi trist Harry, — sau tu nu vezi pe tata, pe mama? și uite-l și el, dragul meu frate! și apa aceia mare? unul vine pe valuri, spre mine, fața lui e ca soarele, și ochii ca două steele, privește numai cum mă chiamă

că ne temem ori că vrem să mergem cu peptul asupra celor ce cred că sub scutul legii le este iertat să pornească războiu contra noastră.”

Calea noastră e hotărîită, e calea muncii cîstîtite și cel mult rîde putem, cînd vedem svîrcolirile citorva speculanți, care sub firme „patriotice” — vreau să-și facă treboarele — geșefturile lor.

Căci — ce anume vrea să se întîmple?

Un grup de capitaliști, cărora li-s'au grămădit și le zac banii, — au înființat o bancă cu scop să financializeze colonizări și parcelări.

Scopul ar fi foarte ideal de n'ar miroasa — a usturoiului. Căci colonizările și parcelările voiesc să le facă numai și numai prin ținuturile locuite de naționalități și cu deosebire în Ardeal.

Ne oprim la „ținta” aceasta și întrebăm modest:

Este acțiune economică și cetățenuste cîstîtită, să — tinzi să îngreunezi traiul la o majoritate de cetățeni plătitori de dare în sînge și în bani — pentru ridiculul motiv că nu s'au născut maghiari?

Procurorii nu văd agitația aceasta și nu să gîndesc că legile țerii ar trebui să o pedepsească?

Înțelegem să muncești pe toate terenurile pentru ridicarea neamului tău, dar nu înțelegem să tînezi la ruinarea altor concetățeni dai tîi — pentru-că o clică rabiată după cîștiguri, să facă „geșefturi murdare îmbrăcate în sînta haină „patriotismului”

Cînd spunem aceste, nu le spunem pentru-că avem teamă de atacul, ce cred geșeftarii că ni-l prepară, căci a noastră cale e sigură prin munca cîstîtită și prin dragostea curată de neam și de țeară.

Le spunem însă pentru-că memento să ne fie, să ne socotim, că în fața astorfel de apucături — să ne facem datorința de cetățeni iubitori de țeară și de neam!

și eu n'am decît să merg — da, voi merge îndată!”

Simțeam că tremuram ca trestia în întreg corpul, cînd te țineam la brațul meu, și tu dulcele mea iubită ți-ai întins mînile spre fereastră deschisă, unde luminau razele lunii. Atunci ușa se deschisă repede și Roza intră frîngîndu-și mînile și strigînd: „Copila mea iubită rămii la noi!” și vocea ei desperată sună ca țîpetul buvniței cobitoare, în noaptea fîroasă.

„Harry, Roza eu am să merg. — El așa voeste!”

Alunci capul tău căzî greu pe sînul meu zdrobit de durere, și te cutremurași. Sufletul tău nobil și curat, zbură pe razele lunii arginții, sus spre bolta înstelată. Un nor ușor acoperi luna. În odaie era întunec, și stam singur, față în față cu trista realitate. Roza se ghemui jos pe tapet și sta ca pierdută, înafară de sine, frîngîndu-și mînile fără cuvînt, și fără lacrimi! Lin, și încetîșor își așezău capul pe pernă, atunci ți-am împreunat mînile cruce pe piept, și am mai privit odată și pentru cea din urmă dată în ochii tăi atît de frumoși, cari de altă-dată vărsău schinte, — iară acumă, în urma sărutului morții, erau reci, împăieneniți și sticloși. Și le-am închis privirea pentru totdeauna, cu mîna și degetele mele trîmurătoare. Am presărat peste corpul tău rece florile culese și aduse de mine, și toate astea le-am făcut mut, fără a grăi un singur cuvînt — și tu durmea-i palidă și rece ca ghiata. Îmi păre-ai un copil cu zîmbet dragălaşi o, dulce speranță, pe care întîii fulgișori de nea o acoper cu mantaua lor albă. În

Să folosim toate privilegiile, ca să arătăm celor chemați, că la palatul hainei patriotizmului real, să întreprind *geșefuri ordi-vre* — care sunt potrivite să judece temelia economică a țării și să sdrucească bunăînțelearea și *pacca* între cetățeni.

... Pildele vii ni-să imbie la multe întreprinderi private și de-arțului, la subvențiile fabricilor și la multe „*transacțiuni*“ — făcute cu nerușinare, ca născute la zodia „*patriotizmului și a maharisării*“.

Să grijim — până mai avem vreme!

Vo.

NOUTĂȚI

Concert la Orăștie. Vestim cu curiozitate, că „*Reuniunea română de cântări*“ din loc, va da a treia zi de-aști *Concertul* pentru care de mai mult timp face zeloase pregătiri. Va fi un concert cu program bogat și neales. Corul cu puteri sporite și bună, din cele mai bune, e superior executului și ne lasă să ne așteptăm prestațiuni distinse. — Iar' cooperarea doărei *Adelina Pîso*, acompaniată de dna *Victoria Dr. Erdélyi*, va pune punctele de înaltă artă în violină, satisfacând și așteptările celor mai bunțiști în ale muzicii.

Dorim să revedem întrunită la acest concert întreagă inteligența noastră din loc și din jur!

Invitări speciale nu să fac, decât scurte în oraș. Toți însă sunt rugați să socotă prin această de invitați.

Programul întreg îl dăm în numărul viitor.

Notariate nouă în comitat. Să facă notariate nouă în comitatul Hunedoara, anume în Homorod (cercul Găgău), în Brad al II-lea post, în Săndreș (cercul Devei), Livădia (cercul Pui), Hobiceni Uricani (cercul Căpărești), Căzănești poate și Pogărești (c. Iliia), Cărăstău (c. Baia-de-Criș) Mucova (c. Hășeg), Toplița (c. Hunedoarei).

Dumnezeul nostru e — drac pentru voi? Cetim în „*Ellenzék*“ delat April (de Mercuri): Afăm o tristă povestire: La Trascău Valachii vreau să dească biserică (așadar a auzi

de la dnuă zile următoare, umbrai mai mult ca un om pierdut, pătruns adînc de nemăreinita mea durere.

Totul ce mă preocupă era cugetul, și vii și stău lingă tine, să te mai văd cum stai mută, rece față de ja-mea amară. Și fiind izbit, pătruns de nemărginita durere sufletească, mă trunch și sărui vestimintul tău mai blănd, ca neaua. mă înfior de mine asumi și iarăși te priveam mut. — Stăzi sunt de cea din urmă dată cu tine, — aceasta e noaptea cea din urmă, că mine deja îți vor presăra înfrînă peste corpul îngropat. Numai tu nu voii arunca nici un firicel, — tu te voii presăra cu lacrimi și flori, încindu-ți „*Dormi în pace!*“

Și cum e plin aerul din odaie de miros de flori, dar și ele sunt triste aproape vestede.

Încă tot zboară vîntul printre peretelele lăsate în odaia mortală, făcînd tremure luminarea cu stabele ei ze în jurul păreților.

Luminăria se gată în curînd, la remile ei, se străcară încetșor, făcînd brazdă pe candelabru de bronz, atunci va fi întunec în jurul tău și al meu! — Fii liniștită, iubita mea, — eu rămîn și în întunec îngă tîne, — căci doar e pentru cea din urmă dată, și știut este că „*Jurarea* nu înceată nici odată!

Tr. de V. E. R.

de zidirea unei *biserici*, e nouă *tristă!* Red. „*Lib.*“) pe seama celor 8—10 credincioși ai lor. Chiar în Trascău vreau să zidească. In cel mai unguresc loc al comitatului Turda-Arieș, unde nici schimbările alor sute de ani n'au știut viri naționalități, căci aceea parte străbună, voință națională și duh maghiar, care a ținut pe credincioșii unei credințe, nici-odată nu s'a tîrguit cu supușii.

„La ce zidesă biserică în Trascău? Căci doar toți laolaltă ciți sunt, nu fac un pătrar de sută. Ei înșiși (Valachii) nu-s plăcuți, credința lor stă departe de religia credincioșilor în un Dzeu (aha!, trebuie că Jidan scrie, care crede că numai lehovă e un Dzeu, iar sfînta treime creștină ar însemna trei Dzei! Red. „*Lib.*“); sîngele lor nu e maghiar, spiritual nu e național, obiceiurile le sunt străine, și n'au simț pentru înaintarea culturii omenești! (Ah, cum mai miroasă a usturoiu! Nu-mai un Jidan poate scrie așa... jüdisch! Red. „*Lib.*“)

„La Trascău dar' înzadar să duc Valahii. Au mai cercat ei cu zeci de ani înainte să răzbată în oraș, dar' n'au reușit. Au așteptat. Acum iară încearcă. Dacă n'au izbutit să vîre în oraș omul, apoi și-or viri Dzeul lor, nu pe acela, care e tuturora tată iubit, acela n'are lipsă să fie dus nicăiri, că el s'a află peste tot locul, — ci și duc pe acela care sub înfățișarea de Dzeu e *dracul însuși*, care strică tot ce e aproape, ca și ce e departe de el.“

Pfui, necuratule în chip de om și încă de nemeș maghiar! Nu mai reproducem din scrisesele tale, căci ceva mai de umic, n'am cetit nici în cele mai păcătoase gazete ce e o crimă să le iei în mână.

Așa să scrie în Ungaria, în o foaie kossuthistă, în ajunul ajungerii la putere a închinătorilor la Kossuth-Isten!

† Ioan Branga negustor fruntaș în Poiana (I. Sibiu), a răposat în 17 April n. 1905 în etate de 73 ani, și a fost înmormîntat Mercuri în 19 April c. — Îl deplin ca pe un părinte ce s'a jertfit pentru creșterea familiei, soția văduvită: Maria, fii: Ioan Branga inv. în Orăștie, Maria măr. Bordog, Dumitru Branga, Nicolae Branga, funcționar la »*Ardeleana*« în Orăștie și Constantin Branga. — Fie-i țărna ușoară.

Concertul profesorului Kneisel, dat Mercuri seara la Orăștie, a fost superb! Dacă laude mari am cetit prin foile din orașele prin care a trecut, încredințatu-ne-am pe deplin și noi, că toate laudele și stichurile măritoare ale foilor, dau abea o palidă reflexie a strălucitei prestațiuni a artistului, a căruia violină știe, sub măstrele lui degete, să deie tonurile cele mai blănde, ca și cele mai răzvrătite, știe să ridă și să plîngă, să fie de duioșie mișcătoare ori să hohotească revoltată! A fost apoi nesfîrșit aplaudat și admirat ca un artist într'adever mare, în violină.

Di prof. Kneisel a fost, la București, profesor d-șoarei *Adelina Pîso*, distinsa și vrednică d-sale elevă, a a cărei înalte prestațiuni încă vom avea plăcerea a le admira, ca stănd pe același nivel cu ale măestrului său profesor. De aceea cu dor mult și mai mare așteptăm concertul „*Reuniunii române de cântări din Orăștie*“ pe a treia zi de Paști!

Familia Kneisel e, de altfel, o familie de artiști. Are o fetiță d-șoara *Adelina Germain*, care deja de mică copilă, dela 3 ani, dădea nimitoare dovezi de talent muzical. La etate de 6, 7—8 ani, concerta prin orașe mari și foile germane scriau uimite de ea, sub titlul: „*Die Wunderpupe am Clavier*“ (Păpușa-minune la clavier). Azi e abia în al 11-lea an și absoalvă conservatorul din Paris!

Recomandăm pe dl Kneisel — profesor de violină de 25 ani la conservatorul din București, — întregului sprigin al publicului, pe unde va mai trece pe la noi.

Cununie. Di Dr. Danil Szabó, adv. în Blaj și dșoara *Augusta Maria* de Csato își serbează cununia Luni în 1 Maiu st. n. 1905, la 5 oare d. a., în biserică catedrală din Blaj.

Reflexii. Dela un bun român primim sirele de mai jos, cărora în părțile lor reproșătoare, cu mahnire le dăm loc:

Luni s'a făcut înmormîntarea regretatului Ion Simionăș, fost president la scaunul orfanal din Deva.

Toate centrele românești ale comitatului au fost reprezentate prin fruntași, ce au venit să dea ultimul lor tribut de recunoștință funcționarului român cînstit și vrednic.

Serviciul funebrel l'a făcut episcopul Lugojului *Vasile Hosszu*, azistat de canonicul *Nestor*, protopopul *Ion Pop* din Hunedoara, Țucu din Lugoj și preotul *Bardossy*.

Reposatului dorim să-i fie țărina ușoară și memoria binecuvîntată — iar noi ne oprim din privilegiul acestei înmormîntări — la câteva notițe și reflexii.

Să nu fie cu supărare — dar apoi am cere ca slujbașii bisericii noastre — baremi la cazuri mai sârbătorești, să caute să ridice vaza bisericii și a neamului nostru!

Și-acum pare-că văd pe un cantor pripășit, cum se umfla în „*tremolende*“, iar vîntul îi filfaia un rocul ce și l'a fost aruncat pe umeri (fără să aibă îmbrăcate și mînele) — ca în șezătoare. Deși era în fața Episcopului și avea parte oficioasă în serviciu.

Apoi „*pregnica*“ cu al ei „*incit comitat*“ și „*cive cetățenesc*“ — rostită pe temelii unor date însemnate pe dosul unui anunț funebrel, adresat unui protopop. Timbrul postal de pe anunț îți nășteă idei... bizare!

Ori să nu fie datorința slujbașilor bisericilor noastre, să facă deosebire între prilejul cînd vorbesc la poporul dela sate și între prilejul cînd sunt ascultați de fruntașii unui comitat — streinii de biserică și neamul nostru?

Aud, că pentru o mică diferență am fost osîndiți să ascultăm „*cîntările*“ celor 2 cantori, — în loc să ne fi putut mîndri cu corul bisericesc din Deva. Chestie de așteptare. Eu sunt om sărac și nu sunt din Deva dar' mă obligam la delăturarea diferenței, numai să scap publicul de tusele unui cantor și „*spentzer*“-ul celuiaialt, și să ridic solemnitatea înmormîntării...

Aș putea pune la răvaș multe — dar nu vreau să ne prea amărîm sufletul.

Cu mine le vor fi observat mulți; fi rog să le spună la ureche — celor chemați.

Românii din Hunedoara arangiază a doua zi de Paști un mare *concert* în sala dela „*Hunyadi-văr*“. Să cîntă: „*Răsunetul Ardealului*“ de Vidu, cor mixt; „*Hora Ploaia*“ de Dima; „*Dorul Ardealului*“ de A. Popovici și „*Marșul lui Mihai*“ de Vidu. După concert urmează dans.

Inteligența rom. din Băița și jur arangează în 6 Maiu n. producție teatrală-declamatorică din prilegiul conferenței învătărești la Băița. Venitul în favorul Mesei studenților din Brad.

Producțiune teatrală urmată cu dans, arangează inteligența română din Cricău și jur a treia zi de Paști în salele școlale romîne, în favorul bibliotecii școlare.

Meseriașii români din Brad, invitată la serara declamatorică-teatrală urmată du »*dans*« ce vor da a doua zi de Paști în sala Hotelului »*Central*«.

Desnădejdea bătrînilor muncitor. In urma lipsei mari care s'e simte pe toată linia în țară în urma anului trecut atît de rău, — au ajuns și fabricile de tot felul în lipsa de lucru. Fabrica mare *Ganz* din Pesta, s'a văzut silită a lăpăda din lucru pe zeci de lucrători. Printre cei dați afară era și *Mihai Horvat*, om de 54 ani, care de 24 ani muncea în fabrică. A umblat omul în dreapta, în stînga, pela alte fabrici, nime nu l'a primit,

spunînd că cu un lucrător așa bătrîn n'au ce face. S'a întors iară la *Ganz*. S'a rugat s'e-l primască, că moare de foame. A fost respins, nefiind lucru. Peste cîțva timp, după ce l-s'e gătase și cei din urmă creștari, s'a dus iar la directorul și i-a cerut lucru, că de nu, el trebuie să se omoare. Directorul l'a luat cam cu aspru, că acum n'are loc pentru el, s'e-i deie pace. Peste 2—3 săptămîni, poate-că da. S'a dus omul afară măchnit rău. Ce s'e gîndește afară, ce nu, vine iară la directorul: „*Dle s'e-mi dai lucru, că eu sint pe marginea desnădăjdurei*.“ — „*N'am, a — cum n'am! N'am ce-ți face!*“ — „*N'ai ce-mi face?*“ și muncitorul scoasă revolverul pe care poate-că îl luase pentru sine însuși, și — trase de trei ori asupra directorului, omorîndu-l aci pe loc!

Luni în 17 c. s'a pertreat în Pesta procesul ucigașului. Erau scene mișcătoare scoase din viața lui trudită. Jurații l'au declarat vinovat și tribunulul i-a dat patru ani de robie.

Ucis de arborele, pe care voia să-l ducă acasă. In o comună din Ungaria, economul *Mátyus*, om de 75 ani, s'a dus în pădure cu carul după lemne. L'au așteptat acasă până sara, omul nu mai vine. S'au pomit în căutarea lui, și l'au aflat nu departe de carul, cu lemnul, un lemn mare căzut căzut pe capul lui și mort. Trăgînd lemnul, s'e vede că a lunecat și a căzut sub lemn și nu s'a mai putut ridica.

În atențiunea emigraților la America. Guvernul Ungariei a liberat călătoria la America și prin Bremen. Cine are pașaportul predat pe le Fiume, acela poate călători și prin Bremen. Cine s'a decis a călători prin Bremen la America, acela trebuie negreșit să trimită de acasă 20 coroane arvună; după primirea arvinei fie-cărui i-s'e trimite cartea de vapor.

Lucrătorii cari sunt harnici și sănătoși, cari au biletul de tren plătit în America pînă la locul destinat și cari pot arăta 50 coroane bani gata, aceia toți sunt primiți în America. Cine are cunoscători în America, să ducă adresa acelor cu sine.

Cine are ochi bolnavi, s'au alte rane trupești, mai bătrîn de 50 de ani, sau e arvunit în vre-o fabrică la lucru rezervat, pe acela îl înapoiază din America.

În Satibor precum și în Bremen fie-care emigrant să vizitează, așa că fie-care pecând vine în Bremen pe vapor poate fi primit în America.

Literatură

Potrivit *dar de sărbători* face fie-care inteligent pentru cutare rudenie ori cunoștință a sa, comandîndu i un volun din dragălașele Nuvele și schițe: „*Raze de lună*“ de V. E. Moldovan, în care cetitorul inteligent află multe lucruri instructive, distractive și ușoară trecere de vreme. E un volun elegant, frumos tipărit, — ce s'e vinde cu cor. 1.60 cu porto cu tot. S'e poate comanda la Administrația »*Libertății*« în Orăștie (Szászváros), și la librăriile române din alte orașe.

Correspondență

Patimi urîte.

Neagra, luna Mărțișor 1905.

Amenințați în viața noastră națională, noi Românii numai pe puterile proprii ne putem răzima. Ori cit am căuta sprijinul altora, acela nu-l vom afla în timpurile și împrejurările de azi.

Asupriți suntem așa, încît nu vei afla azi Român în lungul și latul țării, care să fie mulțumit cu soartea și

cu atît mai puțin vei afla Român care să nu fie venit la încredințarea, că șovinismul din Pesta ne asuprește pe toate liniile.

In asemenea împrejurări, trebuie să fim cu luare aminte, cum instrum poporul și ce să facem, că să ne putem păstra și mai departe existența noastră națională.

Ni-să pune întrebarea, că cine are să deie îndrumările de lipsă poporului de rînd, care n'are nici timp nici mijloace de a fi în curent cu cele ce bărbații conducători ai politicii noastre fac.

Negreșit, că acest rol însămnat să dă în mîna preoților și învățătorilor, cari sunt în nemijlocită atingere cu poporul de rînd. Lor avem să le mulțumim și pe ei cade și răspunderea, dacă poporul e destul de luminat și dacă atunci, cînd e vorba să ne arătăm și noi, că putem merge mîna în mîna cu conducătorii noștri, ori nu.

Ori în ce adunări și la ori-ce convenire, preoților și învățătorilor li-se revine rolul nobil, să nu-și uite de această chemare grea, și cu atît mai puțin e iertat ca ura personală, să înfruească asupra vre-unuia, ca el fără drept să cîrtească asupra bărbaților noștri fruntași.

Fostul candidat de preot în comuna Cămpeni, de prezent învățator *Ioan Motora*, are însă astfel de patimă. La alegerea de deputat din cercul nostru, n'a luat parte. Tot asemenea nici rudeniile mai deapropo ale dînsului, între care putem număra și preotul gr-cat. din loc, *Petru Simu*, cumnatul lui. Instrucție — nu-i vorbă, dă și ar da și mai multă — care numai în favorul Românilor nu este, dar norocul nostru, că-l cam cunoaște tumea de pe aici și știu toți de ce pînură e. Îl cunosc foarte bine, că legea lui aceasta e: „*interesul poartă fesul!*“ A dat dovezi în trecut, că după-ce n'a ajuns paroh, a învățat pe mai mulți oameni să ceară biserică nouă, care să fie sub „*inspecțiunea statului!*“ iar preot în aceea biserică, firește, pe el. Lucruri care nu s'au mai întimplat în istoria bisericii române gr-orientale.

Acum, după-ce a văzut, că am intrat în luptele alegerilor, s'e nizuște să abată poporul de cătră inteligență, căci în săptămîinile trecute, fiind și dînsul la înmormîntarea primarului din Neagra, la paos, unde era mult popor adunat, a ținut un toast, în care a spus, că a sosit vremea provocită de eroul nostru *Avram Iancu*, cînd vor veni paseri cu cioc de fier care ne vor mîncă de vii, și acestea sunt — *advocații din Cămpeni*..

Străduința lui *Ioan Motora* e, că la ori-ce prilegiu să tragă în noroiu onoarea bărbaților noștri probați, destoinici și cari numai binele Românilor îl dorese.

Supărarea d-lui *Motora*, cred că o înțelege ori și cine, fiind-că dnii advocați pe cari dînsul e supărat, au fost aceia, cari au cerut dela Veneratul Consistor din Sibiu, ca legea să se observe în chestia întregirei parohiei. Cei calificați să fie candidați, alții nu, iar poporul își va alege pe care îi va plăcea. Și iată că s'a ales paroh cu alificat, iar cei ațițați la rău, și respective acei ce au subscris actul ministerial în cari cer „*biserica sub îngrijirea statului*“, azi sunt foarte mulțumiți cu noul paroh. Nu s'a zdrobot biserică din Cămpeni, ci mai tare s'a întărit!

Tot asemenea va fi și cu toastul de înmormîntare alui *Motora*. Nu va afla răsunset la nici un suflet de Romîn. Toastul lui a răsunit în pustie, iar el va rămînea însămnat, ca omul, care pentru interesele sale personale, viecea a strica poporul dela buna înțelegere ce trebuie să vieze între noi și el, și dela calea lui cea bună!

Negreanul.

Anunț.

În cancelaria subscribului află numai decît aplicare un calificat de notariu și perfect în limba maghiară. Salar lunar dela comună 90 coroane.

Cugier (Kudsir) în 20 Aprilie 1905.

Procopiu Herlea, notar.

una singură lună cu 23.000 de suflete!

Naște de sine întrebarea, că ocîrmuitorii cei cu capul mare ai acestei țări, să bucură ei oare ori nu, de aceste roiri de popor din țară?

Am putea răspunde scurt: pe acești oameni, orbiți cu totul de visurile lor de mărire unilaterală, îi lasă cu totul reci și nepăsători acest mare rău. Ei n'au simțămînt pentru sărăcia populației care nu de voe bună, ci de mare nevoie pune mîna pe bățul pribegiei și cu lacrimi în ochi își aruncă de cea din urmă dată privirea asupra căsuței în care s'au născut, asupra curții sărace în care și-au trăit nevinovații ani ai copilăriei cea pentru toată lumea dulce, și pentru bogat și pentru serac, și cu lacrimi în ochi dau cel din urmă sărutăturii de pe mormintul iubitelor lor părinți și frați din cimiter, și apoi pleacă măchniți spre țărmi îndepărtate, fără să știe de pornesc spre mai bine ori spre și mai rău.

N'au ocîrmuitorii acestei țări simțămînt pentru toate acestea, că de-ar avea, ar lua măsuri pentru împedecarea acestor plecări din țară și asta s'ar putea numai prin sărirea în ajutor sărăcimii, prin măsuri de ușurare a sortișii și a putinței de trai la popor.

Dar cine aude în țara asta că guvernele s'ar fi zdrobind cu atari lucruri? Nimic acești oameni nu vîd nainte lor, decît planurile de maghiarizare! Ca și cum prin aceea, că ai maghiarizat pe cutare alt neam, i-ai fi umplut stomacul, și i-ai fi făcut să-i fie țara mai dragă decît cum îi e, și sarcinile ei mai ușoare!

Dar că asta nu e așa, dovadă e, că chiar printre Maghiarii cei de naștere, pornirea de a părăsi țara asta, peste care politiciii din Pesta visează, că nu peste mult și soarele va răsări în colorile roșu-alb-verde și va ploua mană pentru tot cel-ce vorbește limba urmașilor lui Tuhutum, — chiar printre Maghiarii de baștină, pornirea de de emigrare e cel puțin așa de mare, ca printre celelalte popoare,

mult mai asupra de cei cu bi-ciul de foc al puterii în mînă.

Ba chiar foile unguerești spun, că Ungurii fug mai tare din țară, ca nemaghiari: Iată ce scrie „Figyelő” dela 18 April:

„In comit. Abauj emigrările au luat în luna Februarie întinderi atît de înspăimîntătoare, cum până aci nu s'au băgat de samă. Vicișpanul anume a dar 1122 pasapoarte, aproape toate la America.

„Pe hotarul comitatului se află deja sate, în cari abia mai este un om doi din cei în stare a lucra.

„Mai trist e aceea, că emigrarea, care mai de multzeciua numai partea de sus, cea slovacă, a comitatului, — în timpul mai nou pustietățile în părțile de miază-zii, cele maghiare, ale comitatului, iar pe comunele slovace, cari se înmulțesc mereu, le crută.” (din acestea nu mai emigrează).

† Ioan Simionăș.

Simbăta trecută o știre de ne-crezut a izbit pe toți Românii din părțile acestea: știrea că în această zi după amiază, Ioan Simionăș, președintele sedriei orfanale dela Deva, acest bărbat atît de stimat de toți cîți l'au cunoscut, — a murit în mod subit, neașteptat!

Fusese sănătos, a prinzit în pace și cu bine în mijlocul familiei, apoi a plecat, ca de obicei, la cafenea, aci a stat citva timp în pace. De-odată s'a simțit rău, a ieșit în curtea cafenelei, aci l-a prins răul de tot, a început a vărsa sînge pe nas și pe gură și în cite-va clipite a fost mort! Pe cînd i-a sosit ajutorul medical, s'a mai putut constata numai moartea!

A fost înștiințată stimata-i soție, care, dinpreună cu ceilalți membri ai familiei, au rămas izbiți în modul cel mai dureros de nemiluita lovitură a sortișii, care a căzut pe scumpul lor, aducîndu-i ciasul morții în loc strein și neașteptat, — apoi zdrobiți de durere, l'au adus acasă, îngrijindu-l și plîngîndu-l.

A fost înmormîntat luni, în mijlocul unei participări de public imens! Au alergat cunoșcuții și stimatorii răposatului, din mari depărtări, — printre ei și P. S. Sa Episcopul Dr. Hossu al Lugojului. M. O. D. vicar Nestor i-a ținut panegiricul, scoțînd la lumină însușirile nobile ce erau întrupate în răposatul. Mii de lacrimi s'au vărsat în jurul cosciugului lui.

Răposatul a fost un funcționar din cei mai vechi și mai înalți ai comitatului: președinte al sedriei orfanale, și protonotar comitatens onorar, — trecut aici din fostul comitat al Zarandului, unde ocupase posturi asemenea de înalte pe timpurile de mîsare a Zarandului, sub Hodoș, Borlea și soții. Prin ținuta sa corectă neesecepționabilă, im-punea și colegilor sei funcționari comitatensî din centru, și își știa păs-tra și neafirmarea ce să șede unui bărbat de convingeri, chiar și în chestii cari la noi să socotesc cu ținută „obligată” pentru ori-ce funcționar. Ioan Simionăș a fost model de funcționar, model de cap de familie, model de caracter. Asta o știau și o recunoșteau și colegii sei dela comitat, și cînd prin 1898 a devenit vacant scaunul de vice-comite comitatens, a candidat și I. Simionăș, și în înseși cercurile maghiare să recunoștea, că el ar vrednici mai mult ca ori-care altul, și l'ar fi și ales, de nu era — Român!

Depunem tributul nostru de venerațiune și o lacrimă sinceră pe mormîntul încă proaspăt al acestui regretat bărbat, și zicem mișcați de tragicul său sfîrșit: Fă-i Doamne loc de odichnă în lăcașurile celor buni!

Din partea familiei s'a dat următorul anunț funebru:

Subscrișii cu inima frîntă de durere anunță încetarea din viață a scumpului soț, resp. unchiu și cumnat Ioan Simionășiu, președinte la sedria orfanală și protonotar onorar comitatens, membru în directorul „Șulutan”, membru la „Asociațiunea pentru lit. rom. și cultura poporului român” și membru la „Societatea pentru fondul de teatru român”, etc., întimplată în mod subit Sămbăta în 2/15, Aprilie, a. c. la orele 3 1/2 p. m. în anul al 67-lea al etății și al 32-lea al fericeitei sale căsătorii.

Rămășițele pămîntești ale scumpului defunct s'ar așeza spre vecinică odichnă luni, în 4/17 Aprilie a. c. la orele 4 p. m. după ritul gr-cat. în cimiteriul gr-or. din loc.

Fie-i țărîna ușoară și memoria cinescuvîntată!

Deva, la 2/15 Aprilie 1905. Elena Simionășiu nasc. Șulut, ca soție, Ana Șulut, Alexandru Șulut, Amalia Șulut nasc. Todosei, ca cumnat și cumnate. Luca Filipaș, Victoria măr. Dr. Wilt, Florica Frăncu măr. Botean, Roma Șulut, Dr. George Wilt, Iosif Botean, ca nepoți și nepoate.

Iată citeva date din viața regretatului:

I. Simionășiu sa născut în 1838, 13 Ian. în Ghireșul-rom. (com. Clujului)

geroasă altora, și tu, ca draga mea soție, iară eu ca cel mai fericit om, vom călători spre plaiuri cu soare de primăvară dulce, unde natura întregă e un balsam, cu flori și cu covoare de iarbă mătăsoasă.”

Atunci privirile noastre se întîlniră: „Eu simții că eu voiu mîrge mai curînd”, șoptea tu, însă inima și sufletul meu erau pătrunsă de închipuirea amăgitoare a nădejzii, stăpînită de iubirea mea nemărginită, încît nu te puteam înțelege pe deplin. Și atunci ai început de nou a-mi istorisi. Și ce ființă dragă-ășă vei fi fost tu odinioară, pe cînd alergai cu fața înbujorată de fugă, cu mult iubitul tău frate, care în urmă muri, sărmanul, pe cîmpul de războiu ca soldat vrednic! Și apoi bunul și dragul tău tată. Eu mi-l închipuiesc înalt și cu aparință impunătoare.

Ochii și părul tău frumos, sunt moștenite dela el. — Cu cită durere fu el silit a vinde și a risipi întreaga voastră moștenire, la începutul războiului. Atunci au urmat apoi lovituri peste lovituri: moartea bunului-tău tată, mama ta nemîngăiată ca „văduvă”, și tu, tu ființă plăpîndă, silită să mergi în lume, spre a-ți agonisi în mod cinstit pînea.

În clipele de dulce fericire ziceai plină de însuflețire: „ce fericită mă simțesc eu, că bunul Dzeu mi-a dat darul artistic și o față potrivită, de a putea împlini rola perfect.”

Atunci ți-am răspuns eu plin de convingere. „Da, și ți-a dat o inimă nobilă și curată, care pretuște mai mult ca ori-ce talent natural!”

Apoi a urmat viața de artistă săr-

bătorită, și tocmai aceasta era, ce buna și vrednica ta mamă, nu putea suferi! Prea nu-i venia la socoteală viața de artist, prea zgomotoasă, și împreună cu potece amăgitoare, la ce dînsa ca femeie din familie cinstită, cu un trecut plin de demnitate, nu se putea împăca!

Astfel își îngropă dînsa în inima nefericită jalea ei mistuitoare, dînd semn durerii prin multe și amară lacrimi. Dînsa jeli de-odată cu bunul tău tată, trecutul ei fericit și norocos, și în fine pe bravul și mult iubitul fiu căzut pe cîmpul de luptă. Și cînd se încredîntă, că singurul ei razim și întreaga ei nădejde, fiul ei a rămas și el mort pe pămîntul Franciei, inima ei de mamă nefericită nu putu suporta și aceasta grea încercare a sortișii și îngerul morții o duse pe veci la soțul și fiul iubit. Apoi ai rămas tu singură în lumea mare, singură și orfană. Un splendid și prea frumos viitor îți făgăduia deosebitul talent, cu care te-a înzestrat natura. Atunci sosi proba vieței pentru tine. Prea multă încordare a nervilor, îți ruină sănătatea, iar în urmă ai ajuns la pat. „Și eu zăceam acolo” îmi spuneaai tu; „eram în Londra, într'un spital, singură, părăsită și nemîngăiată.”

„Și poate aș fi și murit de dorul patriei, în singurătatea mea, de nu s'ar fi îndurat cineva de mine.” „Și ce crezi? cine a fost ființa marimoasă?” „Roza asta, așa cum o vezi de nesimpatică, aceasta ființă cu inima ei credincioasă veni la Englitera, și nu se liniști până nu ajunsă la mine.” Se certă, și îi delatură pe toți cei ce se încercau a i-să pune

Gimnaziul l-a absolvat în Blaj și Cluj cu succes eminent. Facultatea de drept a ascultat'o în Pesta, unde încă ca jurist a colaborat la „Familia” și la alte jurnale politice. A studiat ajutîndu-se din puterile sale proprii și suferînd multă lipsă. În anul 1869 a fost aplicat în fostul comitat al Zarandului ca translator. În anul 1870 a fost ales, tot acolo, de asesor la sedria orfanală. Talentul său viu fu în curînd recunoscut și congregația comitatului l'a ridicat la rangul de protonotar comitatens.

Cînd în anul 1876 comitatul Zarand a fost desființat, congregația din comitatul Hunedoara a ales pre Simionășiu în 1878 de asesor la sedria orfanală, iar în 1892 a fost ales de președinte la sedria orfanală, mai tirziu a fost distins de protonotar honoris causae. Ca președinte a fost un adevărat părinte a orfanilor încredîntați sedriei din Deva, iar neavînd însuși fii, și-a crescut 2 nepoate și 3 nepoți. În viață a ținut relațiile cele mai călduroase și amicale cu toți membri vrednici ai societății. Era contabil la banca „Hunedoara” din Deva, de care s'a interesat și a sprîginit-o dela înființarea ei.

Bunii amici și cunoșcuți, cari au binevoit a participa la actul înmormîntării neuitatului meu soț și prin călduroase condolențe au contribuit la alinarea durerii mele profunde: sunt rugați să primească pe această cale sincerile mele mulțămite. Deva, 20 April 1905.

Vîd. Simionășiu.

ECONOMIC

MEMENTO!

— Acțiunea băncii unguerești de colonizare din Cluj. —

Calea noastră e hotărîită — mijloacele de muncă ne sunt cinstite și cînd ne gîndim că dragostea de neam și de omenie ne încheagă și ne dă cheazășia izbîndei, — n'avem să ne temem de nimic.

Și dacă cu toate acestea, în faptele, ce să petrecură zilele aceste în adunarea dela Cluj a „băncii de colonizare și parcelare”, gîsim un memento — un semn să stăm și să ne gîndim ce și cum facem — asta nu înseamnă

în cale, și în urmă mă îngrijl cu vorbe dulci în limba maternă, învălîndu-mi amarele vaiete, și dureroasele suspine cu privirea ochilor ei credincioși, vezi aceasta nici cînd nu pot să o uit; așa-i Harry, că tu-mi făgăduiești că te vei îngrijl de ea, de dragul meu.”

„Sigur iubita mea, ți răspunsei eu. „Și mobilatura mea întregă ai să o dai ei, tu bunul meu Harry — atunci — cînd — cînd să va sfîrși! așa-i?”

„Toate dorintele am să ți-le împlinesc iubită și toate numai de dragul tău — însă ție nu-ți este iertat a vorbi așa mult, vezi te obosești, și ești puțin răgușită. Și ce reci sunt minușele tale!”

Atunci încercai a face lumină în odae.

„Harry, strigaș tu repede, „deschide fereastra! lasă-mă să mai vîd odată luna, — și salută pentru mine soarele și florile! Oare mai trăiesc sermane? Noaptea e rece și sărutul brumii ghețos!”

Atunci observaui ochii tăi înapăien-ginați, privind cu o privire sticloasă drept spre casa vecinului, unde luna lumina întreg acoperișul, — fața ta palidă părea formată și vocea ta odinioară dulce, acuma îmi suna lugulru în urechi.

„Maria!” strigaui eu, și m'am cutremurat însu-mi de acest strigăt.

„Nu fi trist Harry, — sau tu nu vezi pe tata, pe mama? și uite-l și el, dragul meu frate! și apa aceia mare? unul vine pe valuri, spre mine, fața lui e ca soarele, și ochii ca două stele, privește numai cum mă chiamă

că ne temem ori că vrem să mergem cu peptul asupra celor ce cred că sub scutul legii le este iertat să pornească războiu contra noastră.

Calea noastră e hotărîită, e calea muncii cinstite și cel mult ride putem, cînd vedem svîrcolirile citorva speculanți, care sub firme „patriotice” — vreau să-și facă trebușoarele — geșefturile lor.

Căci — ce anume vrea să se întîmple?

Un grup de capitaliști, cărora li-s'au grămădit și le zac banii, — au înființat o bancă cu scop să financializeze colonizări și parcelări.

Scopul ar fi foarte ideal de n'ar miroasa — a usturoiu. Căci colonizările și partelările voiesc să le facă numai și numai prin ținuturi locuite de naționalități și cu deosebire în Ardeal.

Ne oprim la „țînta” aceasta și întrebăm modest:

Este acțiune economică și cetățenuse cinstită, să — tînzii să îngreuezi traiul la o majoritate de cetățeni plătitori de dare în sînge și în bani — pentru ridiculul motiv că nu s'au născut maghiari?

Procurorii nu vîd agitația aceasta și nu să gîndesc că legile țerii ar trebui să o pedepsească?

Înțelegem să muncești pe toate terenele pentru ridicarea neamului tău, dar nu înțelegem să tînzezi la ruina altor concețeni dai tăi — pentru-că o clică rabiată după cîștiguri, să facă „geșefturi murdare îmbrăcate în sfînta haină „patriotismului”.

Cînd spunem aceste, nu le spunem pentru-că avem teamă de atacul, ce cred geșeftarii că ni-l prepară, căci a noastră cale e sigură prin munca cinstită și prin dragostea curată de neam și de țeară.

Le spunem însă pentru-ca memento să ne fie, să ne socotim, că în fața astorfel de apucături — să ne facem datorința de cetățeni iubitori de țeară și de neam!

și eu n'am decît să merg — da, voi merge îndată!

Simțeam că tremuram ca trestia în întreg corpul, cînd te țineam la brațul meu, și tu dulcea mea iubită ți-ai întins mîinile spre fereastra deschisă, unde lumineau razele lunii. Atunci ușa se deschisă repede și Roza intră frîngîndu-și mîinile și strigînd: „Copila mea iubită rămi la noi!” și vocea ei desperată sună ca țipetul buvniței cobitoare, în noaptea fioroasă.

„Harry, Roza, eu am să merg. — El așa voește!”

Atunci capul tău căzu greu pe sinul meu zdrobit de durere, și te cutremurăși. Sufletul tău nobil și curat, zbură pe razele lunii arginții, sus spre bolta instelată. Un nor ușor acoperi luna. În odaie era întunerec, și stam singur, față în față cu trista realitate. Roza se ghemu joi pe tapet și sta ca pierdută, înafară de sine, frîngîndu-și mîinile fără cuvînt, și fără lacrimi! Lin, și încetșor îți așezai capul pe pernă, atunci ți-am împreunat mîinile cruce pe piept, și am mai privit odată și pentru cea din urmă dată în ochii tăi atît de frumoși, cari de altă-dată vărsau schinte, — iară acuma, în urma sărutului morții, erau reci, împaieneniți și sticloși. Și le-am închis privirea pentru totdeauna, cu mîna și degetele mele trîmurațoare. Am presărat peste corpul tău rece florile culuse și aduse de mine, și toate astea le-am făcut mut, fără a grăi un singur cuvînt — și tu durmea-i palidă și rece ca ghiata. Îmi păre-ai un copil cu zimbet drăgălaș o, dulce speranță, pe care întii fulguri de nea o acoper cu mantaua lor albă. În

FOIȚĂ

O priveghiare.

(Urmare și fine)

Și cum îmi părea că pășeau alături de mine, îmi venea ca și cum totul ar respecta prezența ta. Razele soarelui erau mai dulci ca altă dată, florile ne zimbeau cu drag, ici-coalea ne întîmpina cu un sprinten sticlete cu ciripitul lui guraliv. Chiar și undele Rinului îmi păreau mai clare și mai șoptitoare ca ori-cînd. Și ce zicii tu sufletel iubit? Astăzi îți par prea vesel și bine dispus! Este urmarea aerului dulce ce am gustat. Dar să nu uit; la reîntorcere spre casă am întîlnit pe moșul Johan, care îți trimite prin mine multe călduroase salutări, și un dulce struguraș. Poftim, aici e, gustă și vezi ce bun e!

Și nu am mai putut urma vorba-rea, cu veselia prefăcută, și cu jelea în inimă. Atunci, te-ai ridicat încetșor și ți-ai răsămat capul cu frumosele bucle pe umărul meu, și cu voce slăbită ai început a-mi spune: „Eu mă simțesc în astă sară, de tot bine, nu mai am de loc dureri, și în inimă simt o dulce mîncăiere, Harry, dulcele meu Harry! așa cred eu, că în curînd voi fi mai bine.” „Să înțelege, acuși vei fi sănătoasă, și cînd vei ajunge să poți călători, o să mergem de aici, vom lăsa iarna

Să folosim toate privilegiile, ca să arătăm celor chemați, că la pala hainei patriotizmului real, să întreprind *geșefuri ordire* — care sunt potrivite să reducă temelia economică a rii și să sdruncineze *bunăînțelerea și pacea* între cetățeni.

Pildele vii ni-să îmbie la multe întreprinderi private și de-arului, la subvențiunile fabricurilor și la multe „transacțiuni” — înțezate cu nerușinare, ca născute zodia „patriotizmului și a maharisării”.

Să grijim — până mai avem eme!

Vo.

NOUTĂȚI

Concert la Orăștie. Vestim cu curie, că „Reuniunea română de cântări” din loc, va da a treia zi de-aștia **Concertul** pentru care de mai lung timp face zeloase pregătiri. Va un concert cu program bogat și ne ales. Corul cu puteri sporite și bună, din cele mai bune, e superior ecutilui și ne lasă să ne așteptăm prestațiuni distinse. — Iar' coopearea d-șoarei *Adelina Piso*, acompanată de dna *Victoria Dr. Erdélyi*, va pune punctele de înaltă artă în violină, satisfăcând și așteptările celor mai buniștiți în ale muzicei.

Dorim să vedem întrunită la acest concert întreagă inteligința noastră din loc și din jur!

Invitări speciale nu să fac, decît acetate în oraș. Toți însă sunt rugați să socoti prin această de invitați.

Programul întreg îl dăm în numărul viitor.

Notariate nouă în comitat. Să fac notariate nouă în comitatul Hunedorei, anume în Homorod (cercul Gegaș), în Brad al II-lea post, în Săndreș (cercul Deveș), Livadia (cercul Pui), Hobiceni Uricani (cercul Petroseni), Căzănești poate și Pogănești (c. Ilia), Cărstău (c. Baia-de-Criș), Bucova (c. Hatég), Toplița (c. Hunedorei).

Dumnezeul nostru e — drac pentru voi? Cetim în „Ellenzék” dela 9 April (de Mercuri): Aflăm o tristă sutaute: La Trascău Valachii vreau să dească biserică (așadară a auzi

de zidirea unei *biserici*, e nouate *tristă!* Red. „Lib.”) pe seama celor 8—10 credincioși ai lor. Chiar în Trascău vreau să zidească. In cel mai unguresc loc al comitatului Turda-Arieș, unde nici schimbările alor sute de ani n'au știut viri naționalități, căci aceea parte străbună, voință națională și duh maghiar, care a ținut pe credincioșii unei credințe, nici-odată nu s'a tîrșuit cu supușii.

„La ce zidesc biserică în Trascău? Căci doar' toți laolaltă cîți sunt, nu fac un pătrar de sută. Ei însăși (Valachii) nu-s plăcuți, credința lor stă departe de religia credincioșilor în un Dzeu (aha!, trebuie că Jidan scrie, care crede că numai Jehova e un Dzeu, iar' sfința treime creștină ar însemna *trei* Dzei! Red. „Lib.”); singele lor nu e maghiar, spiritul nu e național, obiceiurile le sunt străine, și n'au simț pentru înaintarea culturii omenești! (Ah, cum mai miroasă a usturoiu! Numai un Jidan poate scrie așa... jüdisch! Red. „Lib.”)

„La Trascău dar' înzadar să duc Valahii. Au mai cercat ei cu zeci de ani nainte să răzbată în oraș, dar' n'au reușit. Au așteptat. Acum iară încearcă. Dacă n'au izbutit să vîre în oraș omul, apoi și-or viri Dzeul lor, nu pe acela, care e tuturora tată iubitor, acela n'are lipsă să fie dus nicăiri, că el să află peste tot locul, — ci își duc pe acela care sub înfățișarea de Dzeu *e dracul însuși*, care strică tot ce e aproape, ca și ce e departe de el...”

Pfui, necuratule în chip de om și încă de nemeș maghiar! Nu mai reproducem din scrisule tale, căci ceva mai de nimic, n'am cetit nici în cele mai păcătoase gazete ce e o crimă să le iei în mână.

Așa să scrie în Ungaria, în o foaie kossuthistă, în ajunul ajungerii la putere a închinătorilor la Kossuth-Isten!

† **Ioan Branga** negustor fruntaș în Poiana (I. Sibiu), a răposat în 17 April n. 1905 în etate de 73 ani, și a fost înmormîntat Mercuri în 19 April c. — Îl deplin ca pe un părinte ce s'a jertfit pentru creșterea familiei, soția văduvită: Maria, fii: Ioan Branga inv. în Orăștie, Maria măr. Bordog, Dumitru Branga, Nicolae Branga, funcționar la »Ardeleana« în Orăștie și Constantin Branga. — Fie-i țărîna ușoară.

Concertul profesorului Kneisel, dat Mercuri seara la Orăștie, a fost superb! Dacă laude mari am cetit prin foile din orașele prin care a trecut, încredințat-ne-am pe deplin și noi. că toate laudele și stichurile măritoare ale foilor, dau abea o palidă reflexie a strălucitei prestațiuni a artistului, a căruia violină știe, sub măestrelui degete, să dea tonurile cele mai blânde, ca și cele mai răzvrătite, știe să ridă și să plîngă, să fie de duioșie mișcătoare ori să hohotească revoltată! A fost apoi nesfîrșit aplaudat și admirat ca un artist într'adevăr mare, în violină.

Di prof. Kneisel a fost, la București, profesor d-șoarei *Adelina Piso*, distinsa și vrednică d-sale elevă, a a cărei înalte prestațiuni încă vom avea plăcerea a le admira, ca stînd pe același nivel cu ale măestrului său profesor. De aceea cu dor mult și mai mare așteptăm concertul „Reuniunii române de cântări din Orăștie” pe a treia zi de Paști!

Familia Kneisel e, de altfel, o familie de artiști. Are o fetiță d-șoara *Adelina Germain*, care deja de mică copilă, dela 3 ani, dădea uimitoare dovezi de talent muzical. La etate de 6, 7—8 ani, concerta prin orașe mari și foile germane scriau uimite de ea, sub titlul: „*Die Wunderpuppe am Clavier*” (Păpușă-minune la clavier). Azi e abia în al 11-lea an și absoalvă conservatorul din Paris!

Recomandăm pe dl Kneisel — profesor de violină de 25 ani la conservatorul din București, — întregului sprigin al publicului, pe unde va mai trece pe la noi.

Tr. de F. E. B.

Cununie. Dl Dr. Danil Szabó, avd. în Blaj și d-șoara Augusta Maria de Csato își serbează cununia Luni în 1 Maiu st. n. 1905, la 5 oare d. a., în biserica catedrală din Blaj.

Reflexii. Dela un bun român primim șirele de mai jos, cărora în părțile lor reproșătoare, cu măhnire le dăm loc:

Luni s'a făcut înmormîntarea regretatului Ion Simionăș, fost președinte la scaunul orfanal din Deva.

Toate centrele românești ale comitatului au fost reprezentate prin frunțișii, ce au venit să dea ultimul lor tribut de recunoștință funcționarului român cinstit și vrednic.

Serviciul funebrel a făcut episcopul Lugojuului *Vasile Hosszu*, azistat de canonicul Nestor, protopopul Ion Pop din Hunedoara, Țuțu din Lugoj și preotul Bardossy.

Reposatului dorim să-i fie țărîna ușoară și memoria binecuvîntată — iar noi ne oprim din privilegiul acestei înmormîntări — la cîteva notițe și reflexii.

Să nu fie cu supărare — dar apoi am cere ca slujbașii bisericii noastre — baremi la cazuri mai sărbătorești, să caute să ridice vaza bisericii și a neamului nostru!

Și-acum pare-că vād pe un cantor pripășit, cum se umfla în „tremolende”, iar vîntul îi filfaia un rocul de si-l'a fost aruncat pe umeri (fără să aibă îmbrăcate și mîncile) — ca în șezătoare. Deși era în fața Episcopului și avea parte oficioasă în serviciu.

Apoi „pregnica” cu al ei „inclit comitat” și „cive cetățenesc” — roștită pe temelii unor date însemnate pe dosul unui anunț funebrel, adresat unui protopop. Timbrul postal de pe anunț îți nășteea idei... bizare!

Ori să nu fie datorința slujbașilor bisericii noastre, să facă deosebire între prilejul cînd vorbesc la poporul dela sate și între prilegiul cînd sunt ascultați de frunțișii unui comitat — streini de biserică și neamul nostru?

Aud, că pentru o mică diferență am fost osîndiți să ascultăm „cîntările” celor 2 cantori, — în loc să ne fi putut mîndri cu corul bisericesc din Deva. Chestie de aprețiere. Eu sunt om sărac și nu sunt din Deva dar' mă obligam la delăturarea diferenței, numai să scap publicul de tusele unui cantor și „spențter”-ul celui-alalt, și să ridice solemnitatea înmormîntării...

Aș putea pune la răvaș multe — dar nu vreau să ne prea amărîm sufletul.

Cu mine le vor fi observat mulți; fi rog să le spună la ureche — celor chemați.

Români din Hunedoara arangiază a doua zi de Paști un mare *concert* în sala dela „Hunyadi-văr”. Să cîntă: „Răsunetul Ardealului” de Vidu, cor mixt; „Hora Ploaia” de Dima; „Dorul Ardeleanului” de A. Popovici și „Marșul lui Mihai” de Vidu.

După concert urmează dans.

Inteligința rom. din Băița și jur arangează în 6 Maiu n. producție teatrală-declamarică din prilegiul conferenței învățătoresți la Băița. Venitul în favorul Mesei studenților din Brad.

Producțiuni teatrală urmată cu dans, arangează inteligința română din Cricău și jur a treia zi de Paști în salele școalei romîne, în favorul bibliotecii școlare.

Meseriașii români din Brad, invitată la serara declamarică-teatrală urmată du „dans” ce vor da a doua zi de Paști în sala Hotelului »Central«.

Desnădejdea bătrînelui muncitor. În urma lipsei mari care se simte pe toată linia în țară în urma anului trecut atît de rău, — au ajuns și fabricile de tot felul în lipsa de lucru. Fabrica mare Ganz din Pesta, s'a văzut silită a lăpăda din lucru pe zeci de lucrători. Printre cei dați afară era și Mihai Horvat, om de 54 ani, care de 24 ani muncea în fabrică.

A umblat omul în dreapta, în stînga, pela alte fabrici, nime nu l'a primit,

spunînd că cu un lucrător așa bătrîn n'au ce face. S'a întors iară la Ganz. S'a rugat să-l primască, că moare de foame. A fost respins, nefiind lucru. Peste cîteva timp, după ce l-să gătase și cei din urmă crețari, s'a dus iar la directorul și i-a cerut lucru, că de nu, el trebuie să se omoare. Directorul l'a luat cam cu aspru, că acum n'are loc pentru el, să-i dea pace. Peste 2—3 săptămîni, poate-că da. S'a dus omul afară măcnit rău. Ce să gîndește afară, ce nu, vine iară la directorul: „Dle să-mi dai lucru, că eu sînt pe marginea desnădăjduirii.” — „N'am, a — cum n'am! N'am ce-ți face!” — „N'ai ce-mi face?” și muncitorul scoasă revolverul pe care poate-că îl luase pentru sine însuși, și — trase de trei ori asupra directorului, omorîndu-l aci pe loc!

Luni în 17 c. s'a pertrețat în Pesta procesul ucigașului. Erau scene mișcătoare scoase din viața lui trudită. Jurații l'au declarat vinovat și tribunalul i-a dat patru ani de robie.

Ucis de arborele, pe care voia să-l ducă acasă. În o comună din Ungaria, economul Mátyus, om de 75 ani, s'a dus în pădure cu carul după lemne. L'au așteptat acasă până sara, omul nu mai vine. S'au pornit în căutarea lui, și l'au aflat nu departe de carul, cu lemnul, un lemn mare căzut căzut pe capul lui și mort. Trăgînd lemnul, se vede că a lunecat și a căzut sub lemn și nu s'a mai putut ridica.

În atențiunea emigraților la America. Guvernul Ungariei a liberat călătoria la America și prin Bremen. Cine are pașaportul predat pe le Fiume, acela poate călători și prin Bremen. Cine s'a decis a călători prin Bremen la America, acesta trebuie să trimită de acasă 20 coroane arvăni; după primirea arvinei fie-căruia i-să trimită cartea de vapor.

Lucrătorii cari sunt harnici și sănătoși, cari au biletul de tren plătit în America pînă la locul destinat și cari pot arăta 50 coroane bani gata, aceia toți sunt primiți în America. Cine are cunoscuți în America, să ducă adresa acelor cu sine.

Cine are ochi bolnavi, s'au alte rane trupești, mai bătrîn de 50 de ani, sau e arvnat în vre-o fabrică la lucru rezervat, pe acela îl înapoiază din America.

În Satibor precum și în Bremen fiecare emigrant să vizitează, așa că fiecare pecând vine în Bremen pe vapor poate fi primit în America.

Literatură

Potrivit *dar de sărbători* face fiecare inteligent pentru cutare rudenie ori cunoștință a sa, comandîndui un volun din drăgălașele Nuvele și schițe: „*Raze de lună*” de V. E. Moldovan, în care cetitorul inteligent află multe lucruri instructive, distractive și ușoară trecere de vreme. E un volun elegant, frumos tipărit, — ce se vinde cu cor. 1.60 cu porto cu tot. Să poate comanda la Administrația »Libertății« în Orăștie (Szászváros), și la librăriile române din alte orașe.

Correspondență

Patimi urite.
Neagra, luna Mărtisor 1905.
Amenințați în viața noastră națională, noi Români numai pe puterile proprii ne putem răzîma. Ori cît am căuta sprijinul altora, acela nu-l vom afla în timpurile și împrejurările de azi. Asupriți suntem așa, încît nu vei afla azi Român în lungul și latul țării, care să fie mulțumit cu soartea și

cu atît mai puțin vei afla Român; care să nu fie venit la încredințarea, că șovinismul din Pesta ne asuprește pe toate liniile.

În asemenea împrejurări, trebuie să fim cu luare aminte, cum instruăm poporul și ce să facem, că să ne putem păstra și mai departe existența noastră națională.

Ni-să pune întrebarea, că cine are să dea îndrumările de lipsă poporului de rînd, care n'are nici timp nici mijloace de a fi în curent cu cele ce bărbații conducători ai politicei noastre fac.

Negreșit, că acest rol însămnat să dăm în mîna preoților și învățătorilor, cari sînt în nemijlocită atingere cu poporul de rînd. Lor avem să le mulțumim și pe ei cade și răspunderea, dacă poporul e destul de luminat și dacă atunci, cînd e vorba să ne arătăm și noi, că putem merge mână în mână cu conducătorii noștri, ori nu.

Ori în ce adunări și la ori-ce convenire, preoților și învățătorilor li-se revine rolul nobil, să nu-și uite de această chemare grea, și cu atît mai puțin e iertat ca ura personală, să înfruească asupra vre-unuia, ca el fără drept să cîrtească asupra bărbaților noștri frunțișii.

Postul candidat de preot în comuna Cămpeni, de prezent învățator Ioan Motora, are însă astfel de patimă. La alegerea de deputat din cercul nostru, n'a luat parte. Tot asemenea nici rudeniile mai deapropo ale dînsului, între care putem număra și preotul gr.-cat. din loc, Petru Simu, cumnatul lui. Instrucție — nu-i vorbă, dă și ar da și mai multă — care numai în favorul Românilor nu este, dar norocul nostru, că-l cam cunoaște tumea de pe aici și știu toți de ce pănuză e. Îl cunosc foarte bine, că legea lui aceasta e: „interesul poartă fesul!” A dat dovezi în trecut, că după-ce n'a ajuns paroch, a învățat pe mai mulți oameni să ceară biserică nouă, care să fie sub „inspecțiunea statului!” iar preot în aceea biserică, firește, pe el. Lucruri care nu s'au mai întîmplat în istoria bisericii române gr.-orientale.

Acum, după-ce a văzut, că am intrat în luptele alegerilor, se năzuiește să abată poporul de cătră inteligință, căci în săptămînile trecute, fiind și dînsul la înmormîntarea primarului din Neagra, la paos, unde era mult popor adunat, a ținut un toast, în care a spus, că a sosit vremea procoară de eroul nostru Avram Iancu, cînd vor veni paseri cu cioc de fier care ne vor mînca de vii, și acestea sînt — advocații din Cămpeni...

Străduința lui Ioan Motora e, că la ori-ce prilegiu să tragă în noroiu onoarea bărbaților noștri probați, destoinici și cari numai binele Românilor îl doresc.

Supărarea d-lui Motora, cred că o înțelege ori și cine, fiind-că dnii advocați pe cari dînsul e supărat, au fost aceia, cari au cerut dela Veneratul Consistor din Sibiu, că legea să se observe în chestia întregirei parochiei. Cei calificați să fie candidați, alții nu, iar poporul își va alega pe care îi va plăcea. Și iată că s'a ales paroch calificat, iar cei ațitați la rău, și respective acei ce au subscris actul ministerial în cari cer „biserica sub îngrijirea statului,” azi sînt foarte mulțumiți cu noul paroch. Nu s'a zdobit biserică din Cămpeni, ci mai tare s'a întărit!

Tot asemenea va fi și cu toastul de înmormîntare alui Motora. Nu va afla răsunet la nici un suflet de Român. Toastul lui a răsunat în pustie, iar el va rămînea însămnat, ca omul, care pentru interesele sale personale, voiește a strica poporul dela buna înțălegere ce trebuie să vieze între noi și el, și dela calea lui cea bună!

Negreanu.

Anunț.
În cancelaria subscrisului află numai decît aplicare un calificat de notariu și perfect în limba maghiară. Salar lunar dela comună 90 coroane.
Cugier (Kudsir) în 20 Aprilie 1905.
Procopiu Herlea,
notar.

BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI

Situațiunea sumară.

1904		1905	
27 Martie		19 Martie 26 Martie	
ACTIV			
100,072.832	{ 70,303.332 Reserva met. Aur 45,249.377 29,769.500 » trate Aur 19,122.000 }	64.769.859	64,416.377
3,383.311	Argint și diverse monete	3,942.338	3,990.106
58,169.670	Portofoliu Român și Strein	40,336.456	40,272.338
10,755.693	{ Impr. contra ef. publice 6,715.000 » » » în contcurt. 9,739.081 }	15,103.729	16,454.081
11,999.980	Fonduri publice	11,999.940	11,999.940
13,839.240	Efectele fondului de rezervă	14,731.258	14,731.258
1,732.546	» » » amortisarea imob. și mat.	1,704.546	1,704.546
5,568.970	Imobili	5,638.889	5,668.136
568.441	Mobilier și Mașini de Imprimerie	569.973	570.291
420.533	Cheltueli de Administrațiune	413.509	419.827
79,305.209	Depozite libere	82,032.080	81,792.180
—	Compturi curinți	17,854.042	17,854.042
17,840.323	Compturi de valori	16,731.699	16,675.445
303,656.748		275,833.318	277,306.297
PASIV			
12,000.000	Capital	12,000.000	12,000.000
18,209.715	Fond de rezervă	19,546.217	19,546.217
2,740.900	Fondul amortisării imobilelor și material	2,923.784	2,923.784
178,021.230	Bilete de Bancă în circulațiune	158,857.180	160,529.400
499.964	Compturi curente	—	—
79,305.209	Dobânzi și beneficii diverse	469.057	514.716
12,879.730	Depozite de retras	82,037.080	81,792.180
303,656.748	Scomptul 5% *) Dobânda 6%	275,833.318	277,306.297

Cereți pentru citit
un elegant volum de Schițe și Nuvele, de
Raze de Lună
V. E. MOLDOVAN.
Prețul unui volum 1 cor. 60 fil.
De vânzare la administrația foii „Libertatea“.

„THE STANDARD“
fondată în anul 1825.
Efectuește
Asigurări de viață pe lângă condițiuni foarte favorabile.
Incasso anual K. 32,000.000 — Dividende solvite K. 170,000.000 —
Avere proprie » 260,000.000 — Despăgubiri de viață 520,000.000 —
Agentura generală pentru Transilvania: Cluj, Str. Ferencz-József 17.
Filială pentru Ungaria:
Budapesta, Str. Kossuth-Lajos 4 în palatul Standard (Casa proprie).
Centrala generală: Edimburg (Anglia).

Foarte recomandabil!

Cine voește să bea o cafea bună, e rugat a cere preț-curentul românesc dela subsemnata firmă română din Fiume, în care se află tot soiul de marfă pentru susținerea casei, cu prețuri foarte moderate, cari se expediază în pachete postale de 5 Kgr. liber de vamă și porto-postal.

Ofer calitățile cele mai bune de cafea cu următoarele prețuri:

CAFELE:

Nrul	La comandă e bine să se amintească și numărul cafelei	1 Kgr. 5 Kgr.	
		C. fil.	C. ai.
1	Santos — naturală și aleasă	2 50	12 50
2	Menado-Liberia — cu boabe gălbuie foarte mari	2 90	14 50
3	Rio-Mărgele — are un gust foarte bun	2 90	14 50
4	Portorico — foarte căutată, mărime mijlocie	2 90	14 50
5	Portorico-Piraldi	3 60	18 —
6	Cuba — fină	3 —	15 —
7	— mai fină	3 20	16 —
8	— cea mai fină	3 50	17 50
9	mărgele, calitate foarte bună	3 20	16 —
10	specialitate, de finetă rară, boabe mari foarte frumoase	3 80	18 50
11	Jamaica, — cunoscută pretutindena de cafea bună	3 10	15 50
12	Java Vinetie — foarte frumoasă cu boabe egale	3 30	16 50
13	Java Aurie — soiul ca menado, ușoară	3 40	17 —
14	Neylgherry — cafea grea, foarte recomandabilă	3 40	17 —
15	Ceylon fină	3 50	17 50
16	Plantatiune — cel mai fin soiul de Ceylon	3 80	19 —
17	Mărgele Plantat, cel mai fin soiul de Ceylon	4 20	21 —
18	Mocca arabă — tare zdrobită, dar foarte fină	3 60	18 —
19	Mocca arabă — tare zdrobită, dar foarte fină	—	14 75
20	Portorico Nr. 4. — Cuba mărgele	—	15 25
21	Java Aurie — Jamaica	—	16 25
22	Mocca Cuba Specialitate	—	18 25

Import de Cafee și Tea
Romul Pascu
Fiume.

CANCELARIA ARCHITECTULUI ROMÂN:
IOAN NIĞA.
Arad, strada Atzel Péter Nr. 1.
(Lângă Crucea-Albă).

Casă, ori loc de casă.

În Strada-morii № 17 din Orăștie, e de vânzare din mână liberă casa cu grădina ei, care ajunge în Strada Ferarilor.

Celui-ce ar dori, i-să vinde și numai **loc de casă** din spațioasa curte și grădină ce să află aci.

Informații la casa înșasi și la administrația foii noastre.

(1-3)

Ospetărie cu euglărie și grădină

frumoasă situată într'un cel mai frecventat colț de stradă a orașului, se vinde din mina liberă.

Cumpărătorului i-se asigură foarte bun viitor.

Informațiuni dă:
Dumitru Martin,
1-2 m. m. și proprietar.
Orăștie, Strada-Căstău Nr. 1.

ASIGURĂRI
= **contra focului** =

in condițiile cele mai favorabile, cu premii mai ușoare ca la alte bănci, primește

„Assicurazioni Generali“

cea mai mare bancă de asigurări din AUSTRO-UNGARIA.

Are numai fonduri proprii (avere agonisită în cei 70 ani de când există) 228 milioane coroane. În fiecare an crește această puternică bancă, cu câte 20,000.000 coroane, creștere curată.

Fiind așa bogată, și la prețurile pagubelor de foc e mai culantă ca ori-ce altă bancă!

In ORĂȘTIE are agentură principală care primește asigurări. — A se cere informațiuni la administrația acestei foi!

**Tinăr român, absolvent de șco-
lele comerciale**

cu examen de maturitate, poșede afară de limba română, l. maghiară și l. germană în scris și vorbire, cu exerciții în scrierea cu mașina, **caută condițiune** la vre-un institut comercial românesc, ori în cancelarie, pe lângă pretensiuni medeste.

Adresa la administrația foii.

Pregătește planuri și specificări de spese pentru edificii publice și private, primește lucrări în sfera arhitecturii mai înalte, cenzurări, colaudări. Ca specialist în ritul nostru oriental, edifică și restaurează biserici în mod artistic, din care cauză îl recomandăm îndeosebi dlor parochi. Trimite planuri, schițe, specificări și servește în lucrări arhitectonice cu deslușiri gratuite.

Creamul și săpunul de benzoe mygdale conservează mai bine fața și mâinile!

Preparatele lui
Cornel Demeter
se pot căpăta în apoteca
N. Vlad, Orăștie (Szászváros).

Cream de benzoe mygdale. Creamul de benzoe mygdale servește pentru conservarea, înfrumusețarea și albirea feței și mânilor, dând totodată și o finețe deosebită. Delătorează tot felul de necurătenii de pe mână și față, ca: pete, bubițe, sgrăbunțe, pistenii (mitesser), și netezește sbărciturile. Conținutul creamului acestuia e nesticăcios pentru față și mâni. Prețul 60 fileri.

Săpunul de benzoe mygdale. Săpun excelent pentru toilette. E preparat din ingredenții foarte fine și din plăcute mirosuri de flori. Albește și netezește pielea. Prețul 70 fileri.

Poudre Veturien. Acopere foarte bine, încât nici nu se observă că fața este pudrată. Intrebuințată, pudra cu creamul de benzoe mygdale, scutește de urmările neplăcute ce alt-cum ar cauza vântul, răceala și razele soarelui. Este în culoare albă, roză și galbină. Prețul 1 coroană.

Veturien parfume. Vera-violeta, cel mai fin parfum de violele. Prețul 1.60 fileri.

Apa de gură „Kremsier“. Prin întrebuințarea apei acesteia nu devin dinții găunoși, — delătorează durerile dinților și întărește dinții și gingiile. Prin întrebuințarea apei acesteia se delătorează mirosul neplăcut și greu din gură. Prin întrebuințarea apei acesteia cu praful de dinți „Kremsier“, devin dinții foarte frumoși, albi. Prețul 80 fileri.

Praful de dinți „Kremsier“. Prin întrebuințarea prafului acestuia devin dinții frumoși și albi. Prețul 70 fileri.

Perii de dinți, fine. Alegere mare — în diferite prețuri. — **Esență de China.** Contra căderii părului, cu rezultat foarte bun. Prețul 1.20 fileri. — **China tannopomada.** Pentru creșterea părului. Prețul 70 fil. — **Oleu de nucă.** Eriect de răca și aleaga, p. conservarea părului. 1 sticlă 80 fil.

Diferite mirosuri de parfemuri franceze de prima calitate — se capătă după măsură.

Săpunul de benzoe mygdale e cel mai bun în întrebuințare. Săpunuri foarte fine — și deosebit plăcut mirositoare, se capătă din flori de violele, marguerite și scumpină (iorgovan) a 70 fileri, precum și săpun de ouă a 20 fileri.

! Instrucțiuni pentru prepararea rumului, a diferitelor liqueruri și diferite beuturi! !
!!Thee foarte fină!!

Alegere mare în perii de dinți, în diferite prețuri.

PENTRU BISERICI! De vânzare două uși mari (cele împărătești, din mijloc), pentru altarul unei biserici, foarte artistic sculptate în lemn de teiu. — Prețul moderat. La administrațiunea foaiei noastre, unde se dau și informațiuni mai deaproape, se poate arăta ori-când și fotografia lor.

Cruce sau stea dublă electro-magnetică
Patent Nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta Nu e mijloc secret.
Vindecă și înviorează pe lângă garanție

Deosebită atențiune e a acest aparat vindecă se da împrejurării, că boale vechi de 20 ani.

Aparatul acesta vindecă și folosește contra: durerilor de cap și dinți migrene, neuralgie, impedearea circulațiunii sângelui, anemie, amețeli, tuiături de ureche, bătaie de inimă, sgăreiri de inimă, astmă, auzul greu, sgăreiri de stomac, lipsa poftei de mâncare, receală la mâni și picioare, reumă, podagră, ișias, udul în pat, influența, insomnie, epilepsie, circulația neregulată a sângelui și multor altor boale, cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electritate. — *In cancelaria mea se află atestate încurse din toate părțile lumii, cari prețuesc cu multă mire invențiunea mea și ori-cine poate examina aceste atestate. Acel pacient, care în decurs de 45 de zile nu se va viedeca, i-se retrimite banii. Unde ori-ec încercare s'a constatat zădarnică, rog a proba aparatul meu.*

Atrag atențiunea P. V. public asupra faptului, că **aparatură mea nu e permis să se confunde cu aparatul „Volta“, de oare-ce „Ciasul-Volta“** atât în Germania cât și în Austro-Ungaria a fost **oficios oprit**, fiind nefolositor, pe când **aparatură mea e în genere cunoscut, apreciat și ceretat. Deja iefinitătează crucei mele electro-magnetice o recomandă îndeosebi.**

Prețul aparatului mare e 6 cor. Prețul aparatului mic e 4 cor.
folosibil la morburi, cari nu sunt mai folosibil la copii și femei de constituțiune foarte slabă.
vechi de 15 ani.

Expediție din centru și locul de vânzare pentru țeară și streinătate
MÜLLER ALBERT, Budapest, Strada vadász Nr. 42
Colțul strada Kálman.

„Tipografia Nouă“, în Orăștie.